

4. Om de kosten van het proefschrift van SCHADÉ niet al te veel te laten oplopen, werd besloten, de duizenden meetgetallen niet alle afzonderlijk te vermelden, doch groepsge wijze, met voor elke groep de strooiing (misschien dat het goed is, ze later alle te publiceren). Door deze gebruikelijke manier is het voor de lezer van het proefschrift inderdaad niet mogelijk, de statistische berekening van deze strooiingen na te gaan. Maar hoe kunnen de opposenten dan zonder deze gegevens menen en zeggen, dat ze onjuist zijn? Bovendien volgen alle conclusies praktisch volop uit de wel gereproduceerde grafieken (die ook de variaties in beeld brachten).

Alles samengenomen meen ik, dat de opmerkelijke kortheid, die bij het schrijven van dit proefschrift is betracht, inderdaad voor vele lezers te sterk is geweest en dat daardoor de meest dwaze misverstanden omtrent de gang van het onderzoek en de betekenis van de conclusies zijn ontstaan. Maar waarom dan terstond naar de pen gegrepen en pijn gedaan, zonder zich eerst verder op de hoogte te stellen van een onderzoek, dat als proefschrift zo gecomprimeerd werd weergegeven?

En wat de hypothese betreft over de onderstelde zeer opmerkelijke waarden van de zg. capaciteit en weerstand van de hersenschors, laten wij afwachten of deze waarden zullen worden bevestigd door de rechtstreekse metingen van deze grootheden, welke nog in Amerika door SCHADÉ zullen worden uitgevoerd.

Zijn de opposenten het dan nog niet ermee eens, en achten zij deze zaken met mij belangrijk genoeg om haar goed te leren kennen, laat hen dan ofwel zelf een onderzoek over dit nieuwe en zeer belangwekkende terrein beginnen, ofwel anderen tot een onderzoek opwekken door hun kritiek in een gefundeerd artikel in een geschikt tijdschrift te publiceren.

Voordien meen ik verder te moeten zwijgen.

Amsterdam, 7 november 1957

S. T. Bok

KUNSTMATIGE INSEMINATIE

In de bespreking van kunstmatige inseminatie door Prof. DR. J. J. VAN LOGHEM Sr. laat deze onder de vermelde literatuur een belangrijk geschrift ongenoemd, dat ik om een bijzondere reden hier te berde breng, nl. het academisch proefschrift van A. M. C. SCHELLEN, *Artificial insemination in the human*, waarop deze een tijd geleden gepromoveerd is. Hij heeft zich behalve in ons werelddeel ook in de Verenigde Staten georiënteerd omtrent daar bestaande gebruiken en opvattingen en schaaft zich onder de tegenstanders van kunstmatige inseminatie. Zijn uitgebreide studie van meer dan 400 bladzijden is inmiddels ook voor de handel in het licht gegeven met een aanbevelende inleiding van SOPHIA J. KLEEGMAN te New York.

Opgemerkt zij nog, dat de vraag, door VAN LOGHEM gesteld, „hoe het Nederlandse rechtsbewustzijn zal reageren” (op het vraagstuk der kunstmatige inseminatie), nl. het rechtsbewustzijn van de grote meerderheid, weinig twijfelachtig schijnt te zijn, nu ook de Generale Synode der Nederlands Hervormde Kerk de eigenlijke kunstmatige inseminatie onvoorwaardelijk heeft afgewezen en er mede van Joodse zijde bezwaar tegen deze ingreep bestaat. De bovengenoemde vraag is blijkbaar niet als retorische vraag bedoeld.

Literatuur: J. J. VAN LOGHEM (1957) *Ned. T. Geneesk.* 101, 2019.

Maastricht, 28 oktober 1957

J. E. SCHULTE

Ik vatte slechts het een en ander samen van hetgeen door leden van de Tweede Kamer werd opgemerkt. Over de

reactie van het rechtsbewustzijn sprak één hunner als volgt: „Genoemd is het punt van de toepassing van kunstmatige inseminatie op de mens. Het is op dit ogenblik zo, dat wij eigenlijk nog bezig zijn om te moeten tasten hoe het Nederlandse rechtsbewustzijn hierop reageert”.

Met andere woorden: het is nog onzeker of de natuurlijke en maatschappelijke bezwaren tegen de kunstbewerking zo groot zijn, dat de wetgevende macht haar zal verbieden.

Laren, 7 november 1957

J. J. VAN LOGHEM Sr.

BERICHTEN

BUITENLAND

BELGIË. — ERKENNING VAN SPECIALISTEN. Blijkens een mededeling in het *Belgisch Staatsblad* (9 oktober 1957) zijn door een Koninklijk Besluit de lijsten van geneesheren-specialisten, opgesteld op basis van attesten afkomstig van de Provinciale Raden der Orde van Geneesheren, afgeschaft. Ze zullen worden vervangen door lijsten, opgesteld door het Ministerie van Volksgezondheid volgens adviezen, gegeven door erkenningscommissies en een kamer van beroep, waarvan de leden door de Minister worden benoemd.

— VERENIGING VOOR DE WETENSCHAPPELIJKE FILM. Er vormde zich te Brussel een „Association scientifique des Médecins cinéastes de Belgique”, thans gevestigd in het Palais des Beaux-Arts, 23 Rue Ravenstein. Haar mededelingen verschijnen in de rubriek „Cinéma Médical” van *Bruxelles médical*.

DUITSLAND. — „KULTURSCHANDE”. Het Duitse Centrale Comité voor de bestrijding van Tuberculose noemde de behuizing van vele tuberculoselijders in de Bondsrepubliek een „Kulturschande”: 38.000 zieken hebben geen eigen kamer en 2.700 hebben geen eigen bed. De secretaris-generaal waarschuwde ervoor, de betekenis van longtuberculose te onderschatten. „Sie ist noch keine überwundene Krankheit. Auf 10.000 Einwohner West Deutschlands kommen immer noch 20 Tuberkulose-Fälle, obwohl durch die chemotherapeutischen Behandlungsmethoden die Sterblichkeit bei Tuberculose auf ein Viertel zurückgegangen ist” (*D. med. Wschr.*, 1957, bl. 1884).

— RUNDERTUBERCULOSE. In Duitsland betekent rundertuberculose nog steeds een vraagstuk. Blijkens een onderzoek te Hannover schommelt het aandeel van de boviene besmettingen bij de tuberculeuze mens tussen de 9,5 en 12 pct. Een onderzoek te München leerde, dat van tuberculeuze kinderen 20 pct door de rundertuberkelbacil waren aangetast. In de literatuur (*Tuberkulose Jahrbuch* 1952-1953) vindt men voor de organen de volgende gemiddelde (tussen haakjes geplaatste) percentages van de boviene vormen: longen (5,2), buik (39), klieren (45,8), beenderen (16,3), hersenvliezen (19), geslachtsorganen (16), huid (lupus) (30) (*Mediz. Klinik* 1957, bl. 1932).

ENGELAND. — HARVEY EN ZIJN NEDERLANDSE TIJDGENOTEN. De herdenking van HARVEY's sterfdag brengt in herinnering, dat ook de driehonderdste verjaring van zijn geboortedag (1 april 1578) plechtig is herdacht. Men besloot tot de oprichting van zijn standbeeld in zijn geboorteplaats Folkestone (in 1881 ter gelegenheid van het 7e Internationaal Geneeskundig Congres te Londen onthuld) en tal van geschriften in binnen- en buitenland werden aan zijn nagedachtenis gewijd. Twee geestdriftige Nederlandse beoefenaars van de geschiedenis der geneeskunde lieten zich daarbij niet onbetuigd. Dr. A. H. ISRAËLS, hoogleeraar in de geschiedenis der geneeskunde te Amsterdam en de Amsterdamse